

Det politiske spil

Skrevet af: **Anders Lundkvist** | Offentliggjort: 01. november 2009

Gennem lang tid har det stået nogenlunde fifty-fifty mellem blå blok og rød blok, som det så morsomt hedder. Det kan man så undre sig over efter burka-sag, Forsvarskommandoens innovative krigsførelse og meget mere, men sådan er det altså.

Hvordan skal man forklare styrkeforholdet mellem partierne?

I en svunden tid levede vi i et klassesamfund, og da var der ikke så meget at begribe. Folk stemte efter deres indlysende interesser, og derfor gik Socialdemokratiet frem, når der blev flere arbejdere, Radikale tilbage, når der blev færre husmænd osv. Partiernes styrke afhang ikke af hvem der 'var bedst til at løse problemerne', for alle vidste at en god løsning for én klasse ofte var en dårlig løsning for den anden klasse. Der kunne være mega-skandaler, fx Landmandsbankens krak i 1922, der kompromitterede halvdelen af overklassen, men det var jo ikke noget, der fik grosserereren til at stemme anderledes.

Det er selvfølgelig forenklet. Der var også mellemklasser, som alle partier bejlede til, især byernes småhandlende og funktionærer, som de Konservative, de Radikale og Socialdemokraterne kæmpede om, men det var grænsefægtninger. Der var ikke mange marginalvælgere.

I dag - efter klassesamfundet - er næsten alle marginalvælgere. Den politiske analyse kan ikke længere reduceres til den økonomiske, og for at forstå den nye værdipolitik skal man måske snarere have fat i kultursociologiske værktøjer.

Det undlader jeg og forsøger mig i stedet med lidt spilteori.

Lad os være kyniske og antage at ethvert parti har ét og kun ét mål, nemlig magt. Det var kernen i den politiske teori hos Joseph Schumpeter (berømt østrigsk-amerikansk økonom og politolog). Ligesom virksomhederne må have maksimal profit som øverste mål for at overleve, således må grundenheden indenfor det politiske liv, partierne, maksimere stemmer; når firmaerne snakker om hensynet til kunderne, er det kun snak, og det samme gælder partiernes påkaldelse af principper, politiske standpunkter osv. Magt er ikke pænt, så det bliver altid fremstillet som kun et middel i en højere sags tjeneste, men dette er ideologi, i betydning 'tilsløring'. Magt er målet.

Den teori var mestendels forkert, da Schumpeter fremlagde den i 1944 (i *Capitalism, Socialism and Democracy*), for i klassesamfundet er partierne blot repræsentant for klassen, dens tillidspersoner, hvilket låser den generelle politik fast på en bestemt linie. Men er det rigtigt i dag?

Det kan diskuteres, hvilket jeg ikke gør her. Fx kan det argumenteres at vi har fået en ny grundmodsatning, nemlig mellem den demokratiske og den kapitalistiske sektor, en modsætning, der i høj grad involverer interesser. Jeg *antager* blot at Schumpeter's opfattelse i dag er korrekt, og ser på hvad der følger heraf.

Hvis vi har et to-parti eller to-bloks system er der gode argumenter for at partierne/blokkene må trække mod midten for at få flest stemmer. Vælgere på fløjen har intet alternativ, så her er der ikke meget at miste; marginalvælgerne er på midten.

Danmark har i dag stort set et to-bloks system med V og K på den ene side og SD og SF på den anden.

Skjult under bulder og brag og gensidige beskyldninger, har de fra hver sin side nærmet sig midten, dermed hinanden. V og K har opgivet den hårde version af minimalstaten, med dybe nedskæringer,

har fredet efterlønnen og meget andet, og tager miljø og klima mere alvorligt. SD og SF har stort set accepteret regeringens 'stramme' udlændingepolitik og skattestoppet, dermed den langsigtede omprioritering fra den demokratiske til den kapitalistiske sektor, som udtrykt i Nyrup regeringens 2010 plan. Der er nok uenighed om hastigheden og radikaliteten af udviklingen, men derudover synes det ikke at være principielt modstridende versioner af fremtidens Danmark, der står overfor hinanden; dog har de to partier nyligt skærpet holdningen til udlicitering, og SD synes ved at foreslå en statsbank at fortryde at man stemte for de bankpakker, der belønnede bankerne for deres spekulationer, uden at stille modkrav om offentlig indflydelse på udlånspolitikken, - vi får se.

Del jer efter anskuelser, sagde Viggo Hørup, og uddyb stedse forskellene, så man kan se forskel på skæg og snot. For demokratiets skyld, nemlig for at der skal være et reelt valg, dermed reel indflydelse for vælgerne. I dag siger de to blokke det samme, men gør i deres politik det modsatte.

Lad os dernæst tage de andre partier i god ro og orden.

Danske Folkeparti har som bekendt meget stor indflydelse.

Hvorfor egentlig? Hvorfor kan V og K ikke banke partiet på plads? Fordi DF kan true med at samarbejde med SD om 'det sociale'. Det kort spilles jævnlige, og sidst var SD og SF i første omgang ikke helt afvisende. Det var en fejl, for dermed bliver DF's valgmulighed lidt mere troværdig, og det er denne trussel om at fravælge V og K der er eneste basis for DF's uforholdsmæssigt store magt.

Anderledes med Enhedslisten.

Hvis oppositionen vinder næste valg, bliver den næsten helt sikkert afhængig af EL, men dette giver ikke partiet magt, eftersom det ikke troværdigt kan true med at skifte side eller blot undlade at støtte SD og SF.

Så er der de Radikale, der i gamle var tungen på vægtskålen mellem SD og de borgerlige. De kunne vælge - eller troværdigt sige at de ville vælge - og det gav magt. I dag har partiet omdefineret sig fra et sådant magtparti til et idéparti, men desværre er idéerne - human udlændingepolitik og væk med efterlønnen - lige usmagelige for begge blokke; de Radikale bryder den store konsensus. Partiet har i de sidste år vaklet mellem at stå frit mellem blokkene, at melde sig helt ud af spillet ('Jelved som statsminister') eller som nu at tilmelde sig SD/SF blokken. Men ved at gøre det sidste har partiet mistet magt. Ved at afstå fra truslen om at støtte Lars Løkke har de Radikale tilsyneladende forskertset muligheden for at påvirke SD/SF.

Lad os nu betragte det fascinerende forhold mellem SD og SF.

Dette forhold er egentligt mærkeligt. Vi har et SD i krise, med stabil tilslutning på et historisk lavt niveau, nemlig 23-25% af stemmerne, og et SF der er stormet frem og nu ofte ligger på knap 20%. Umiddelbart skulle man tro at dette ville tvinge SD til at tilpasse sin politik i retning af SF (jf. forholdet mellem de tyske socialdemokrater og Die Linke), men det modsatte er sket. Blokken mellem SD og SF er ikke blevet til gennem et kompromis mellem disse partiers forskellige politikker, men ved at SF på næsten alle punkter har tilpasset sig SD. Enten udtrykkeligt (fx ejendomsbeskatningen) eller ved stort ikke at tale om emnet. Det sidste har vi nyligt set i udlændingepolitikken, hvor det officielle SF stort set har været tavst omkring Brorson-kirken og burkaforbudet (hvor Helle Thorning i begge tilfælde markerede en hård linie) eller om Afghanistan, hvor vi ikke hører meget om at SF vist nok en gang har vedtaget at være imod.

Hvorfor blev SF ikke stående og ventede på at SD kom krybende?

Den eneste forklaring, jeg kan hitte på, er at SF vurderede at en politik baseret på en midterproportional mellem de to partier ville være for venstreorienteret til at vælte regeringen.

Dermed er vi tilbage til de Radikales rolle.

SF erklærede for et par år siden at ville være den drivende kraft for at samle oppositionen. En prisværdig bestræbelse. Problemet er at det ikke rigtig er lykkedes, eftersom de Radikale 'står mere frit', som Helle Thorning udtrykker det. Og mener at partiet må vælge mellem at sige blankt ja til SD's og SF's nylige valgprogram, eller sige nej og dermed bane vej for Løkke. Begge dele er umuligt for de Radikale, og hvad så? Det forlyder at SF var utilfreds med Helle Thorning's ultimatum, men SF kunne på et tidligere tidspunkt have arbejdet mere energisk for at inddrage de Radikale i oppositionsblokken.

Måske ikke for to år siden, da Anders Samuelson, Khader og andre nyliberale havde stor indflydelse i partiet, men da de heldigvis udskilte sig selv - og derefter begik nogle underholdende politiske selvmord - stod vi tilbage med et mere klassisk radikalt parti. Her kunne SF - meget firkantet udtrykt - have sagt til SD at man var enige med de Radikale om den humanistiske udlændingepolitik så at SD her måtte bøje sig; og til de Radikale at SF var enige med SD om at bevare efterlønnen så at de Radikale måtte give indrømmelser på dette punkt.

På den måde ville SF for det første have samlet oppositionen, og for det andet have fremmet sin egen politik. Lad os håbe at det ikke er for sent med en sådan strategi.

Gennem lang tid har det stået nogenlunde fifty-fifty mellem blå blok og rød blok, som det så morsomt hedder. Det kan man så undre sig over efter burka-sag, Forsvarskommandoens innovative krigsførelse og meget mere, men sådan er det altså.

Hvordan skal man forklare styrkeforholdet mellem partierne?

I en svunden tid levede vi i et klassesamfund, og da var der ikke så meget at begribe. Folk stemte efter deres indlysende interesser, og derfor gik Socialdemokratiet frem, når der blev flere arbejdere, Radikale tilbage, når der blev færre husmænd osv. Partiernes styrke afhang ikke af hvem der 'var bedst til at løse problemerne', for alle vidste at en god løsning for én klasse ofte var en dårlig løsning for den anden klasse. Der kunne være mega-skandaler, fx Landmandsbankens krak i 1922, der kompromitterede halvdelen af overklassen, men det var jo ikke noget, der fik grosserereren til at stemme anderledes.

Det er selvfølgelig forenklet. Der var også mellemklasser, som alle partier bejlede til, især byernes små handlende og funktionærer, som de Konservative, de Radikale og Socialdemokraterne kæmpede om, men det var grænsefægtninger. Der var ikke mange marginalvælgere.

I dag - efter klassesamfundet - er næsten alle marginalvælgere. Den politiske analyse kan ikke længere reduceres til den økonomiske, og for at forstå den nye værdipolitik skal man måske snarere have fat i kultursociologiske værktøjer.

Det undlader jeg og forsøger mig i stedet med lidt spilteori.

Lad os være kyniske og antage at ethvert parti har ét og kun ét mål, nemlig magt. Det var kernen i den politiske teori hos Joseph Schumpeter (berømt østrigsk-amerikansk økonom og politolog). Ligesom virksomhederne må have maksimal profit som øverste mål for at overleve, således må grundenheden indenfor det politiske liv, partierne, maksimere stemmer; når firmaerne snakker om hensynet til kunderne, er det kun snak, og det samme gælder partiernes påkaldelse af principper, politiske standpunkter osv. Magt er ikke pænt, så det bliver altid fremstillet som kun et middel i en højere sags tjeneste, men dette er ideologi, i betydning 'tilsløring'. Magt er målet.

Den teori var mestendels forkert, da Schumpeter fremlagde den i 1944 (i *Capitalism, Socialism and Democracy*), for i klassesamfundet er partierne blot repræsentant for klassen, dens tillidspersoner, hvilket låser den generelle politik fast på en bestemt linie. Men er det rigtigt i dag?

Det kan diskuteres, hvilket jeg ikke gør her. Fx kan det argumenteres at vi har fået en ny grundmodsatning, nemlig mellem den demokratiske og den kapitalistiske sektor, en modsætning, der i høj grad involverer interesser. Jeg antager blot at Schumpeter's opfattelse i dag er korrekt, og

ser på hvad der følger heraf.

Hvis vi har et to-parti eller to-bloks system er der gode argumenter for at partierne/blokkene må trække mod midten for at få flest stemmer. Vælgere på fløjen har intet alternativ, så her er der ikke meget at miste; marginalvælgerne er på midten.

Danmark har i dag stort set et to-bloks system med V og K på den ene side og SD og SF på den anden.

Skjult under bulder og brag og gensidige beskyldninger, har de fra hver sin side nærmet sig midten, dermed hinanden. V og K har opgivet den hårde version af minimalstaten, med dybe nedskæringer, har fredet efterlønnen og meget andet, og tager miljø og klima mere alvorligt. SD og SF har stort set accepteret regeringens 'stramme' udlændingepolitik og skattestoppet, dermed den langsigtede omprioritering fra den demokratiske til den kapitalistiske sektor, som udtrykt i Nyrup regeringens 2010 plan. Der er nok uenighed om hastigheden og radikaliteten af udviklingen, men derudover synes det ikke at være principielt modstridende versioner af fremtidens Danmark, der står overfor hinanden; dog har de to partier nyligt skærpet holdningen til udlicitering, og SD synes ved at foreslå en statsbank at fortryde at man stemte for de bankpakker, der belønnede bankerne for deres spekulationer, uden at stille modkrav om offentlig indflydelse på udlånspolitikken, - vi får se.

Del jer efter anskuelser, sagde Viggo Hørup, og uddyb stedse forskellene, så man kan se forskel på skæg og snot. For demokratiets skyld, nemlig for at der skal være et reelt valg, dermed reel indflydelse for vælgerne. I dag siger de to blokke det samme, men gør i deres politik det modsatte.

Lad os dernæst tage de andre partier i god ro og orden.

Danske Folkeparti har som bekendt meget stor indflydelse.

Hvorfor egentlig? Hvorfor kan V og K ikke banke partiet på plads? Fordi DF kan true med at samarbejde med SD om 'det sociale'. Det kort spilles jævnlige, og sidst var SD og SF i første omgang ikke helt afvisende. Det var en fejl, for dermed bliver DF's valgmulighed lidt mere troværdig, og det er denne trussel om at fravælge V og K der er eneste basis for DF's uforholdsmæssigt store magt.

Anderledes med Enhedslisten.

Hvis oppositionen vinder næste valg, bliver den næsten helt sikkert afhængig af EL, men dette giver ikke partiet magt, eftersom det ikke troværdigt kan true med at skifte side eller blot undlade at støtte SD og SF.

Så er der de Radikale, der i gamle var tungen på vægtskålen mellem SD og de borgerlige. De kunne vælge - eller troværdigt sige at de ville vælge - og det gav magt. I dag har partiet omdefinert sig fra et sådant magtparti til et idéparti, men desværre er idéerne - human udlændingepolitik og væk med efterlønnen - lige usmagelige for begge blokke; de Radikale bryder den store konsensus. Partiet har i de sidste år vaklet mellem at stå frit mellem blokkene, at melde sig helt ud af spillet ('Jelved som statsminister') eller som nu at tilmelde sig SD/SF blokken. Men ved at gøre det sidste har partiet mistet magt. Ved at afstå fra truslen om at støtte Lars Løkke har de Radikale tilsyneladende forskertset muligheden for at påvirke SD/SF.

Lad os nu betragte det fascinerende forhold mellem SD og SF.

Dette forhold er egentligt mærkeligt. Vi har et SD i krise, med stabil tilslutning på et historisk lavt niveau, nemlig 23-25% af stemmerne, og et SF der er stormet frem og nu ofte ligger på knap 20%. Umiddelbart skulle man tro at dette ville tvinge SD til at tilpasse sin politik i retning af SF (jf. forholdet mellem de tyske socialdemokrater og Die Linke), men det modsatte er sket. Blokken mellem SD og SF er ikke blevet til gennem et kompromis mellem disse partiers forskellige politikker, men ved at SF på næsten alle punkter har tilpasset sig SD. Enten udtrykkeligt (fx

ejendomsbeskatningen) eller ved stort ikke at tale om emnet. Det sidste har vi nyligt set i udlændingepolitikken, hvor det officielle SF stort set har været tavst omkring Brorson-kirken og burkaforbudet (hvor Helle Thorning i begge tilfælde markerede en hård linie) eller om Afghanistan, hvor vi ikke hører meget om at SF vist nok en gang har vedtaget at være imod.

Hvorfor blev SF ikke stående og ventede på at SD kom krybende?

Den eneste forklaring, jeg kan hitte på, er at SF vurderede at en politik baseret på en midterproportional mellem de to partier ville være for venstreorienteret til at vælte regeringen.

Dermed er vi tilbage til de Radikales rolle.

SF erklærede for et par år siden at ville være den drivende kraft for at samle oppositionen. En prisværdig bestræbelse. Problemet er at det ikke rigtig er lykkedes, eftersom de Radikale 'står mere frit', som Helle Thorning udtrykker det. Og mener at partiet må vælge mellem at sige blankt ja til SD's og SF's nylige valgprogram, eller sige nej og dermed bane vej for Løkke. Begge dele er umuligt for de Radikale, og hvad så? Det forlyder at SF var utilfreds med Helle Thorning's ultimatum, men SF kunne på et tidligere tidspunkt have arbejdet mere energisk for at inddrage de Radikale i oppositionsblokken.

Måske ikke for to år siden, da Anders Samuelson, Khader og andre nyliberale havde stor indflydelse i partiet, men da de heldigvis udskilte sig selv - og derefter begik nogle underholdende politiske selvmord - stod vi tilbage med et mere klassisk radikalt parti. Her kunne SF - meget firkantet udtrykt - have sagt til SD at man var enige med de Radikale om den humanistiske udlændingepolitik så at SD her måtte bøje sig; og til de Radikale at SF var enige med SD om at bevare efterlønnen så at de Radikale måtte give indrømmelser på dette punkt.

På den måde ville SF for det første have samlet oppositionen, og for det andet have fremmet sin egen politik. Lad os håbe at det ikke er for sent med en sådan strategi.